

ΕΥΡΩΠΑΪΚΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ ΤΩΝ ΑΝΘΡΩΠΙΝΩΝ ΔΙΚΑΙΩΜΑΤΩΝ

1959 – 50 – 2009

ΠΡΩΤΟ ΤΜΗΜΑ

ΥΠΟΘΕΣΗ ΧΕΪΕ κατά ΕΛΛΑΔΑΣ

(Προσφυγή αριθ. 8249/07)

ΑΠΟΦΑΣΗ

ΣΤΡΑΣΒΟΥΡΓΟ

29 Οκτωβρίου 2009

Η παρούσα απόφαση θα καταστεί οριστική σύμφωνα με τους όρους που προβλέπονται από το άρθρο 44 § 2 της Σύμβασης. Μπορεί να υποστεί τυπικές διορθώσεις.

Στην υπόθεση ΧΕΪΕ κατά Ελλάδας,

Το Ευρωπαϊκό Δικαστήριο των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων (πρώτο τμήμα), συνεδριάζοντας σε τμήμα αποτελούμενο από τους:

Nina Vajić, *πρόεδρος,*

Χρήστο Ροζάκη,

Khanlar Hajiyev,

Dean Spielmann,

Sverre Erik Jebens,

Giorgio Malinverni,

Γεώργιο Νικολάου, *δικαστές,*

και τον Søren Nielsen, *γραμματέα τμήματος.*

Αφού διασκέφθηκε σε συμβούλιο στις 8 Οκτωβρίου 2009,

Εκδίδει την πιο κάτω απόφαση, η οποία ελήφθη την ημερομηνία αυτή:

ΔΙΑΔΙΚΑΣΙΑ

1. Η υπόθεση έχει εισαχθεί με μία προσφυγή (αριθ. 8249/07) στρεφόμενη κατά της Ελληνικής Δημοκρατίας από έναν Ρώσο υπήκοο, τον κύριο ΧΕΛΕΣ (ο προσφεύγων»), ο οποίος προσέφυγε ενώπιον του Δικαστηρίου στις 22 Ιανουαρίου 2007 δυνάμει του άρθρου 34 της Σύμβασης για την προστασία των Ανθρωπίνων Δικαιωμάτων και των Θεμελιωδών Ελευθεριών («η Σύμβαση»).

2. Ο προσφεύγων εκπροσωπείται από τους κυρίους Κ. Τσιτσελίκη και Α. Σπάθη, δικηγόρους του συλλόγου της Θεσσαλονίκης. Η Ελληνική Κυβέρνηση («η Κυβέρνηση») εκπροσωπείται από τους απεσταλμένους του αντιπροσώπου της, κυρία Ουρανία Πατσοπούλου, πάρεδρο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους, και κυρία Ζ. Χατζηπαύλου, δικαστική αντιπρόσωπο του Νομικού Συμβουλίου του Κράτους. Με επιστολή της 18 Αυγούστου 2008, η Ρωσική Κυβέρνηση γνωστοποίησε ότι δεν σκόπευε να ασκήσει το δικαίωμά της να παρέμβει στη διαδικασία.

3. Ο προσφεύγων παραπονείται ειδικότερα ότι υπήρξε παραβίαση των άρθρων 3 (συνθήκες κράτησης) και 5 § 3 της Σύμβασης.

4. Στις 22 Απριλίου 2008, η πρόεδρος του πρώτου τμήματος αποφάσισε να κοινοποιήσει στην Κυβέρνηση τις αιτιάσεις τις ελκόμενες από τα άρθρα 3 και 5 § 3. Όπως επιτρέπει το άρθρο 29 § 3 της Σύμβασης, αποφασίσθηκε επιπλέον να αποφανθεί το τμήμα συγχρόνως επί του παραδεκτού και επί της ουσίας της υπόθεσης.

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΑ ΠΡΑΓΜΑΤΙΚΑ ΠΕΡΙΣΤΑΤΙΚΑ

I. ΟΙ ΣΥΝΘΗΚΕΣ ΤΗΣ ΥΠΟΘΕΣΗΣ

A. Η θέση υπό προσωρινή κράτηση και οι προσφυγές που ασκήθηκαν ως προς τούτο

5. Στις 21 Σεπτεμβρίου 2006, ο προσφεύγων συνελήφθη διότι πώλησε σε ανήλικο ναρκωτικές ουσίες (ινδική κάνναβη) για ποσό είκοσι ευρώ.

6. Στις 25 Σεπτεμβρίου 2006, με τη σύμφωνη γνώμη του Εισαγγελέα Πλημμελειοδικών Θεσσαλονίκης, ο ανακριτής διέταξε τη θέση του υπό προσωρινή κράτηση, κρίνοντας ότι «από την ανάκριση της υπόθεσης είχαν προκύψει σοβαρές ενδείξεις ενοχής.» Λαμβανομένων υπόψη «των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών της επίδικης πράξης, ιδίως του γεγονότος ότι η ναρκωτική ουσία είχε πωληθεί προς κατανάλωση σε έναν ανήλικο, και του ποταπού χαρακτήρα των λόγων του (το παράνομο κέρδος από την πώληση ναρκωτικών ουσιών)», ο δικαστής έκρινε ότι ήταν «άκρως πιθανό» ότι ο προσφεύγων θα υποτροπίαζε σε περίπτωση αποφυλάκισής του.

7. Στις 28 Σεπτεμβρίου 2006, ο προσφεύγων κατέθεσε προσφυγή κατά της προσωρινής κράτησής του ενώπιον του Συμβουλίου Πλημμελειοδικών Θεσσαλονίκης.

8. Στις 9 Νοεμβρίου 2006, το Συμβούλιο Πλημμελειοδικών Θεσσαλονίκης απέρριψε την προσφυγή του. Σημείωσε ότι οι συλλεγείσες κατά την ανάκριση της υπόθεσης μαρτυρίες επιβεβαίωναν ότι είχε πωλήσει, με την βοήθεια άλλων ατόμων, ινδική κάνναβη σε έναν μαθητή, γνωρίζοντας ότι αυτός ήταν ανήλικος, και έκρινε ότι εν προκειμένω, λαμβανομένων υπόψη των συνθηκών υπό τις οποίες είχε διαπραχθεί η επίδικη πράξη, η προσωρινή κράτηση του προσφεύγοντος ήταν νόμιμη, στο μέτρο που υπήρχε βάσιμος κίνδυνος υποτροπής εάν αποφυλακιζόταν (απόφαση αριθ. 1022/2006).

9. Στις 16 Μαρτίου 2007, το Συμβούλιο Εφετών Θεσσαλονίκης ενέκρινε, δυνάμει του άρθρου 287 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας, μία πρόταση διατήρησης της προσωρινής κράτησης του προσφεύγοντος την οποία διατύπωσε ο Εισαγγελέας Εφετών Θεσσαλονίκης. Ο προσφεύγων προέβαλε το επιχείρημα ότι ήταν παντρεμένος, πατέρας μίας κόρης και ότι είχε γνωστό τόπο διαμονής στη Θεσσαλονίκη, όπου εργαζόταν για μία εμπορική επιχείρηση. Στην πρότασή του, ο εισαγγελέας επεσήμαινε τις συνθήκες υπό τις οποίες είχε διαπραχθεί η επίδικη πράξη, την ένταση του δόλου και γενικότερα την προσωπικότητα του προσφεύγοντος. Στηριζόμενο σε αυτά τα επιχειρήματα, το συμβούλιο έκρινε ότι, λαμβανομένου υπόψη του πρότερου βίου του και των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών της πράξης που

του καταλογιζόταν, ήταν πολύ πιθανό ο προσφεύγων να διέπραττε και άλλα αδικήματα αν αποφυλακιζόταν (απόφαση αριθ. 313/2007).

10. Στις 24 Ιουλίου 2007, ο προσφεύγων ζήτησε ενώπιον του Συμβουλίου Εφετών Θεσσαλονίκης την αντικατάσταση της προσωρινής κράτησής του με άλλα λιγότερο περιοριστικά μέτρα.

11. Στις 10 Αυγούστου 2007, το Συμβούλιο Εφετών Θεσσαλονίκης έκρινε ότι οι «εξαιρετικές περιπτώσεις» που προβλέπει το άρθρο 287 § 2 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας για τη διατήρηση της κράτησης δεν συνέτρεχαν, και διέταξε την υπό όρους απόλυση του ενδιαφερομένου, επιβάλλοντάς του ιδίως την υποχρέωση να παρουσιάζεται στις αρχές κάθε μήνα στο αστυνομικό τμήμα, την καταβολή εγγύησης χιλίων ευρώ και την απαγόρευση εξόδου από τη χώρα (απόφαση αριθ. 976/2007).

12. Ειδικότερα, το συμβούλιο επεσήμανε ότι ο προσφεύγων ουδέποτε είχε ερημοδικήσει ή καταδικασθεί για μη τήρηση της υπό περιορισμό διαμονής. Σημείωσε ότι είχε γνωστή διαμονή στη Θεσσαλονίκη, όπου έμενε με την οικογένειά του, και ότι είχε δημιουργήσει μία εμπορική επιχείρηση της οποίας η δραστηριότητα είχε παύσει μετά τη σύλληψή του. Συμπέρανε επομένως ότι δεν ήταν ύποπτος φυγής ή διάπραξης άλλων αδικημάτων σε περίπτωση απόλυσής του.

13. Στις 17 Σεπτεμβρίου 2008, το Εφετείο Θεσσαλονίκης έκρινε ένοχο τον προσφεύγοντα για εμπορία ναρκωτικών και τον καταδίκασε σε ποινή κάθειρξης δύο ετών, συνοδευόμενη από αναστολή εκτέλεσης τριών ετών (απόφαση αριθ. 1674/2008).

B. Οι συνθήκες της προσωρινής κράτησης

14. Από τις 21 έως τις 26 Σεπτεμβρίου 2006, ο προσφεύγων κρατήθηκε σε ένα κελί στο αστυνομικό τμήμα Καλαμαριάς (Θεσσαλονίκη).

15. Στις 26 Σεπτεμβρίου 2006, ο Εισαγγελέας Πλημμελειοδικών Θεσσαλονίκης διέταξε τη μεταφορά του στους χώρους των δικαστικών φυλακών Θεσσαλονίκης. Εν τούτοις, οι σωφρονιστικές αρχές αρνήθηκαν να τον δεχθούν στο κατάστημά τους λόγω έλλειψης χώρου, και εν τέλει τοποθετήθηκε στους χώρους της Αστυνομικής Διεύθυνσης Θεσσαλονίκης, σε ένα κελί που είχε διαμορφωθεί προσωρινά για τον σκοπό αυτό. Κατά τον προσφεύγοντα, το κελί αυτό δεν αεριζόταν επαρκώς και δεν είχε επαρκή πρόσβαση σε φυσικό φωτισμό, ο αέρας ήταν δυσώδης και κυριαρχούσε μία δυσάρεστη μυρωδιά, κυρίως λόγω του συγχρωτισμού με

καπνιστές. Υποστηρίζει ως προς τούτο ότι πάσχει από χρόνια άσθμα και ότι το γεγονός ότι έμενε σε μόνιμη βάση σε ένα κελί που αεριζόταν ανεπαρκώς εν τω μέσω καπνού από τσιγάρο μόνο να δυσχεράνει μπορούσε την κατάσταση της υγείας του.

16. Κατά τον προσφεύγοντα, λόγω της έλλειψη εσωτερικής αυλής, δεν υπήρχε χώρος προαυλισμού. Συνεπώς, δεν είχε τη δυνατότητα να βγαίνει από το κελί του καθόλη τη διάρκεια της κράτησής του στους χώρους της Αστυνομικής Διεύθυνσης Θεσσαλονίκης, γεγονός που έβλαψε την ψυχολογική ισορροπία του.

17. Ο προσφεύγων υποστηρίζει ότι οι τουαλέτες και το ντους ήταν ανθυγιεινά και ουδέποτε καθαρίζονταν το σαββατοκύριακο: αποτελούσαν επομένως εστίες μόλυνσεων. Ομοίως δεν ήταν δυνατό να υπάρξει μία σωστή καθημερινή υγιεινή, λόγω της έλλειψης ζεστού νερού, σαπουνιού και οδοντόκρεμας. Η σίτιση των κρατουμένων δε διασφαλιζόταν από τη σωφρονιστική υπηρεσία. Καθένας εξ αυτών δικαιούτο μόνο 5,87 ευρώ την ημέρα για να παραγγέλνει γεύματα απ'έξω. Ο προσφεύγων υποστηρίζει ως προς τούτο ότι το ποσό των 5,87 ευρώ δεν μπορούσε να τους εξασφαλίσει τρία αξιοπρεπή γεύματα την ημέρα ούτε από πλευράς ποιότητας ούτε από πλευράς ποσότητας.

18. Τέλος, ο προσφεύγων υποστηρίζει ότι απαγορευόταν ο εφοδιασμός με εφημερίδες ή περιοδικά και ότι δεν υπήρχε τηλεόραση στο κελί. Έτσι, ο προσφεύγων ζούσε εντελώς αποκομμένος από τον εξωτερικό κόσμο.

19. Στις 14 Δεκεμβρίου 2006, δυνάμει του άρθρου 572 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας, ο προσφεύγων κατέθεσε αίτηση στον Εισαγγελέα Πλημμελειοδικών Θεσσαλονίκης για βελτίωση των συνθηκών κράτησής του. Σε μία ημερομηνία που δεν διευκρινίζεται, η αίτηση αυτή τέθηκε στο αρχείο καθώς ο εισαγγελέας δήλωσε αυτόν αναρμόδιο για να την εξετάσει.

20. Στις 3 Ιανουαρίου 2007, ο προσφεύγων μεταφέρθηκε στις Φυλακές Διαβατών Θεσσαλονίκης.

II. ΤΟ ΕΦΑΡΜΟΣΤΕΟ ΕΘΝΙΚΟ ΔΙΚΑΙΟ

21. Το άρθρο 6 § 4 του Συντάγματος του 1975 προβλέπει:

«Νόμος ορίζει το ανώτατο όριο διάρκειας της προφυλάκισης, που δεν μπορεί να υπερβεί το ένα έτος στα κακουργήματα και τους έξι μήνες στα πλημμελήματα. Σε εντελώς εξαιρετικές περιπτώσεις τα ανώτατα αυτά όρια

μπορούν να παραταθούν για έξι και τρεις μήνες, αντίστοιχα, με απόφαση του αρμοδίου δικαστικού συμβουλίου.»

22. Οι εφαρμοστέες διατάξεις του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας προβλέπουν τα εξής:

Άρθρο 282 § 3

«Προσωρινή κράτηση μπορεί να επιβληθεί (...) εφόσον συντρέχουν οι προϋποθέσεις της πρώτης παραγράφου του άρθρου αυτού [σοβαρές ενδείξεις ενοχής], μόνο αν ο κατηγορούμενος διώκεται για κακούργημα και δεν έχει γνωστή διαμονή στη χώρα ή έχει κάνει προπαρασκευαστικές ενέργειες για να διευκολύνει τη φυγή του ή κατά το παρελθόν υπήρξε φυγόποινος ή φυγόδικος (...) ή κρίνεται αιτιολογημένα ότι αν αφεθεί ελεύθερος είναι πολύ πιθανό όπως προκύπτει από ειδικά μνημονεύόμενα περιστατικά της προηγούμενης ζωής του ή από τα συγκεκριμένα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της πράξης για την οποία κατηγορείται, να διαπράξει και άλλα εγκλήματα (...)»

Άρθρο 287

Διάρκεια της προσωρινής κράτησης

«1. Αν η προσωρινή κράτηση διαρκέσει έξι μήνες σε περίπτωση κακουργήματος, ή τρεις μήνες σε περίπτωση πλημμελήματος, το δικαστικό συμβούλιο αποφαινεται με ειδικά αιτιολογημένο βούλευμά του, αν πρέπει να απολυθεί ο κατηγορούμενος ή να εξακολουθήσει η προσωρινή κράτησή του. Για το σκοπό αυτόν:

α) Αν η ανάκριση συνεχίζεται, πέντε ημέρες πριν από τη συμπλήρωση του χρονικού αυτού διαστήματος ο ανακριτής αναφέρει στον εισαγγελέα εφετών με αιτιολογημένη έκθεσή του τους λόγους για τους οποίους δεν περατώθηκε η ανάκριση και διαβιβάζει τη δικογραφία στον εισαγγελέα πλημμελειοδικών. Ο εισαγγελέας πλημμελειοδικών μέσα σε δέκα ημέρες εισάγει τη δικογραφία στο συμβούλιο πλημμελειοδικών. Πέντε τουλάχιστον ημέρες πριν από τη συνεδρίαση ειδοποιείται με οποιοδήποτε μέσο (έγγραφο, τηλεγράφημα, τηλετύπημα ή τηλεομοιοτυπία) ο κατηγορούμενος, ο οποίος μπορεί να

εκθέσει τις απόψεις του με υπόμνημα που διαβιβάζεται αμέσως στο δικαστικό συμβούλιο με επιμέλεια της διεύθυνσης της φυλακής. Το συμβούλιο μπορεί να καλέσει με τον ίδιο τρόπο τον κατηγορούμενο να εμφανισθεί για να αναπτύξει προφορικά τις απόψεις του, είτε αυτοπροσώπως είτε διά συνηγόρου (...). Το συμβούλιο αποφαινεται αφού ακούσει και τον εισαγγελέα. Αν η ανάκριση ενεργείται από εφέτη κατά το άρθρο 29, αρμόδιο να αποφανθεί είναι το συμβούλιο εφετών.

β) Αν η ανάκριση έχει περατωθεί, ο εισαγγελέας του δικαστηρίου, στο οποίο θα δικαστεί η υπόθεση ή ο εισαγγελέας εφετών (...) πέντε ημέρες πριν από τη συμπλήρωση του παραπάνω χρονικού διαστήματος εισάγει τη δικογραφία με αιτιολογημένη πρότασή του στο αρμόδιο κατά την επόμενη παράγραφο συμβούλιο. Κατά τα λοιπά ισχύουν όσα ορίζονται στην προηγούμενη παράγραφο.

2. Σε κάθε περίπτωση έως την έκδοση οριστικής απόφασης η προσωρινή κράτηση για το ίδιο έγκλημα δεν μπορεί να υπερβεί το έτος. Σε εντελώς εξαιρετικές περιπτώσεις η προσωρινή κράτηση μπορεί να παραταθεί για έξι το πολύ μήνες με ειδικά αιτιολογημένο βούλευμα:

- α) του συμβουλίου εφετών (...)
- β) του συμβουλίου πλημμελειοδικών (...)

Αν η υπόθεση εκκρεμεί στον ανακριτή και συνεχίζεται η προσωρινή κράτηση σύμφωνα με την παράγραφο 1, ο ανακριτής τριάντα ημέρες πριν από τη συμπλήρωση του ανώτατου ορίου της σύμφωνα με αυτή την παράγραφο, διαβιβάζει τη δικογραφία στον εισαγγελέα, ο οποίος μέσα σε δεκαπέντε ημέρες την εισάγει με πρότασή του στο συμβούλιο. Σε κάθε άλλη περίπτωση ο αρμόδιος εισαγγελέας, είκοσι πέντε ημέρες τουλάχιστον πριν από τη συμπλήρωση του ανώτατου ορίου της προσωρινής κράτησης σύμφωνα με αυτή την παράγραφο ή πριν από το τέλος της παράτασης που είχε ήδη χορηγηθεί, υποβάλλει στο αρμόδιο συμβούλιο πρόταση για παράταση ή όχι της προσωρινής κράτησης. Κατά τα λοιπά, ισχύουν όσα ορίζονται στην προηγούμενη παράγραφο για την ακρόαση του κατηγορουμένου και του

εισαγγελέα. Κατά των βουλευμάτων της παρούσας παραγράφου μπορεί να ασκηθεί αναίρεση από τον κατηγορούμενο και τον εισαγγελέα.»

Άρθρο 572

«1. Ο εισαγγελέας των πλημμελειοδικών του τόπου όπου εκτίεται η ποινή ασκεί τις προβλεπόμενες στον Κώδικα (Ποινικής Δικονομίας) βασικών κανόνων για τη μεταχείριση των κρατουμένων αρμοδιότητές του και μεριμνά για την έκτιση της ποινής και την εφαρμογή των μέτρων ασφαλείας, σύμφωνα με τις διατάξεις του Κώδικα αυτού, του Ποινικού Κώδικα και των ειδικών νόμων για την εκτέλεση ποινών.

2. Για την άσκηση των κατά την παράγραφο 1 αρμοδιοτήτων του ο εισαγγελέας πλημμελειοδικών επισκέπτεται τη φυλακή τουλάχιστον μία φορά την εβδομάδα. Κατά τις επισκέψεις αυτές δέχεται κρατουμένους που έχουν ζητήσει ακρόαση».

B. Τα εφαρμοστέα εθνικά και διεθνή έγγραφα επί των συνθηκών κράτησης σε αστυνομικά κρατητήρια

1. Η έκθεση του Συνηγόρου του Πολίτη της 11^{ης} Μαΐου 2007 με τίτλο «Παραμονή ποινικών κρατουμένων σε αστυνομικά κρατητήρια»

23. Στις 15 και 16 Μαρτίου 2007, ο Συνήγορος του Πολίτη πραγματοποίησε επίσκεψη στην Αστυνομική Διεύθυνση Θεσσαλονίκης προκειμένου να εξετάσει, κυρίως, τις συνθήκες κράτησης.

24. Στην έκθεσή του, σημείωσε τη σημαντική αύξηση του αριθμού κρατουμένων στα κρατητήρια των αστυνομικών τμημάτων της Θεσσαλονίκης από το 2005. Ειδικότερα, επεσήμανε τον μεγάλο αριθμό αλλοδαπών για τους οποίους εκκρεμούσε διαδικασία απέλασης. Διευκρίνισε ότι αυτοί κρατούνταν στα αστυνομικά κρατητήρια για διάστημα μεταξύ δέκα ημερών και τριών μηνών. Διαπίστωσε ότι η υποδομή της Αστυνομικής Υποδιεύθυνσης Θεσσαλονίκης και των αστυνομικών τμημάτων δεν ήταν εκείνη ενός σωφρονιστικού καταστήματος και ότι, συνεπώς, τα αστυνομικά κρατητήρια προσφέρονταν μόνο για κράτηση πολύ μικρής διάρκειας. Παρέπεμψε σε ένα έγγραφο των αστυνομικών υπηρεσιών (αριθ. 1026/5/22/1-θ/30.3.2007) όπου αναγνώριζαν την έλλειψη επαρκούς χώρου στα κρατητήριά τους,

την πλήρη απουσία χώρου προαυλισμού, τα προβλήματα υγιεινής, τις ελλείψεις ως προς την ιατροφαρμακευτική περίθαλψη, καθώς και την ύπαρξη προβλημάτων ασφάλειας. Διαπίστωσε ομοίως την έλλειψη υποδομής σίτισης. Επεσήμανε ότι αντί να διανέμουν γεύματα στους κρατούμενους, οι αρχές έδιδαν σε καθένα εξ αυτών το ποσό των 5,87 ευρώ ημερησίως, και ότι το εν λόγω ποσό δεν ήταν πάντα αρκετό, καθώς ποίκιλε η τιμολόγηση των γευμάτων που πρόσφερε το εστιατόριο που είχε αναλάβει κατ' αποκλειστικότητα την παροχή των γευμάτων στο χώρο κράτησης.

Ο Συνήγορος του Πολίτη συμπέρανε ότι η κράτηση σε αστυνομικά κρατητήρια για παρατεταμένη περίοδο ήταν αντίθετη προς το άρθρο 3 της Σύμβασης. Συνέστησε στις αρμόδιες αρχές να εξασφαλίζουν το ταχύτερο δυνατό σε κάθε άτομο που κρατείται άνω των 24 ωρών τη δυνατότητα άσκησης σε εξωτερικό χώρο και επαρκή σίτιση.

2. Η 12^η Γενική Έκθεση δραστηριοτήτων της Ευρωπαϊκής Επιτροπής για την πρόληψη των βασανιστηρίων και των απανθρώπων ή εξευτελιστικών ποινών ή μεταχειρίσεων (CPT), της 3^{ης} Σεπτεμβρίου 2002:

25. «(...)

«47. Η κράτηση από την αστυνομία είναι (ή τουλάχιστον θα έπρεπε να είναι) μικρής σχετικά διάρκειας. Ωστόσο, οι συνθήκες κράτησης στα κρατητήρια της αστυνομίας πρέπει να πληρούν ορισμένες στοιχειώδεις προϋποθέσεις.

Όλοι οι χώροι κράτησης της αστυνομίας πρέπει να είναι καθαροί, να έχουν εύλογες διαστάσεις λαμβανομένου υπόψη του αριθμού των ατόμων που μπορούν να τοποθετηθούν σε αυτούς και πρέπει έχουν επαρκή φωτισμό (ήτοι επαρκή για ανάγνωση εκτός των ωρών ανάπαυσης). Κατά προτίμηση, οι χώροι κράτησης θα πρέπει να διαθέτουν φυσικό φωτισμό. Επιπλέον, οι χώροι αυτοί πρέπει να είναι διαρρυθμισμένοι κατά τρόπο που να επιτρέπουν την ανάπαυση (για παράδειγμα ένα κάθισμα ή ένας σταθερός πάγκος), τα δε άτομα που υποχρεώνονται να διανυκτερεύσουν υπό κράτηση πρέπει να διαθέτουν ένα στρώμα και καθαρές κουβέρτες. Τα άτομα που κρατούνται από την αστυνομία πρέπει να έχουν πρόσβαση σε κατάλληλες τουαλέτες υπό αξιοπρεπείς συνθήκες και να έχουν κατάλληλες εγκαταστάσεις για να

πλένονται. Θα πρέπει να έχουν πρόσβαση ανά πάσα στιγμή σε πόσιμο νερό και να τους προσφέρεται τροφή τις κατάλληλες ώρες, συμπεριλαμβανομένου τουλάχιστον ενός πλήρους γεύματος την ημέρα (δηλαδή κάτι πιο ουσιαστικό από ένα σάντουιτς). Στα άτομα που κρατούνται από την αστυνομία επί 24 ώρες ή περισσότερο θα πρέπει, μέσα στο μέτρο του δυνατού, να παρέχεται η δυνατότητα να ασκούνται καθημερινά σε μη στεγασμένο χώρο.»

(...))»

3. Οι διαπιστώσεις που διατύπωσε η CPT κατόπιν της επίσκεψής της στα αστυνομικά τμήματα και τα κέντρα κράτησης αλλοδαπών το 2007

26. Το 2007, η CPT επισκέφθηκε είκοσι τέσσερα αστυνομικά τμήματα και πολλά κέντρα κράτησης. Στην έκθεσή της, σημείωσε ότι, σε γενικές γραμμές, οι συνθήκες κράτησης δεν ήταν ικανοποιητικές, ιδίως σε ό,τι αφορούσε την επιφάνεια των χώρων κράτησης, τη δυνατότητα άσκησης, την υγιεινή και την ποιότητα της ιατρικής παρακολούθησης των κρατουμένων. Ομοίως σημείωσε ότι ενώ τα αστυνομικά κρατητήρια προορίζονταν κυρίως για τη βραχεία κράτηση των ατόμων που συλλαμβάνονταν μέσα στα πλαίσια μιας ποινικής διαδικασίας, εκείνα που είχε επισκεφθεί φιλοξενούσαν ομοίως, για μακροχρόνιες περιόδους, αλλοδαπούς σε βάρος των οποίων εκκρεμούσε απέλαση (§ 21 της έκθεσης που δημοσιεύθηκε στις 8 Φεβρουαρίου 2008).

4. Οι διαπιστώσεις της CPT κατόπιν της επίσκεψής της στα αστυνομικά τμήματα και τα κέντρα κράτησης αλλοδαπών το 2008

27. Η CPT επισκέφθηκε, μεταξύ άλλων, την Υποδιεύθυνση Αλλοδαπών Θεσσαλονίκης. Επεσήμανε την απουσία κρεβατιών στα κελιά και το γεγονός ότι οι κρατούμενοι κοιμούνταν πάνω σε βρώμικα στρώματα τοποθετημένα στο πάτωμα. Επιπλέον, η έκθεση επεσήμανε την απουσία χώρου για προαυλισμό και σωματική άσκηση και υπογράμμισε ότι καθένας από τους κρατουμένους δικαιούτο 5,87 ευρώ ημερησίως για να παραγγείλει γεύματα απ'έξω. Επί του σημείου αυτού, η CPT επεσήμανε τα παράπονα κρατουμένων που υποστήριζαν ότι με το ποσό αυτό δεν μπορούσαν να αγοράσουν πάνω από δύο σάντουιτς την ημέρα. Η CPT συνέστησε στις εθνικές αρχές να μεριμνήσουν ώστε να παρέχεται σε όλους τους κρατούμενους σε χώρους προορισμένους για την κράτηση αλλοδαπών εν αναμονή της απέλασής

τους ένα μαγειρεμένο γεύμα (κατά προτίμηση ζεστό), τουλάχιστον μία φορά ημερησίως.

ΩΣ ΠΡΟΣ ΤΟΝ ΝΟΜΟ

I. ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΠΙΚΑΛΟΥΜΕΝΗΣ ΠΑΡΑΒΙΑΣΗΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 3 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

28. Ο προσφεύγων παραπονείται για τις συνθήκες της προσωρινής κράτησής του στα κρατητήρια της Αστυνομικής Διεύθυνσης Θεσσαλονίκης. Επικαλείται το άρθρο 3 της Σύμβασης, το οποίο έχει ως εξής:

«Ουδείς επιτρέπεται να υποβληθή εις βασάνους ούτε εις ποινάς ή μεταχείρισιν απανθρώπους ή εξευτελιστικάς.»

A. Επί του παραδεκτού

29. Το Δικαστήριο διαπιστώνει ότι η αιτίαση αυτή δεν είναι προδήλως αβάσιμη με την έννοια του άρθρου 35 § 3 της Σύμβασης και ότι δεν προσκρούει σε κανέναν άλλο λόγο απαραδέκτου. Πρέπει επομένως να κηρυχθεί παραδεκτή.

B. Επί της ουσίας

30. Η Κυβέρνηση υποδεικνύει ότι τα κρατητήρια βρίσκονται στον τρίτο όροφο του κτιρίου της αστυνομίας Θεσσαλονίκης, που τέθηκε σε λειτουργία για πρώτη φορά στα τέλη Ιουνίου 2004 και το οποίο είχε σχεδιασθεί και κατασκευασθεί για να εγγυάται καλές συνθήκες κράτησης. Υποστηρίζει ότι ο χώρος κράτησης αποτελείται από είκοσι τέσσερα αυτόνομα κελιά που μπορούν να φιλοξενήσουν εβδομήντα τέσσερις κρατούμενους. Ένα κρεβάτι με στρώμα και κλινοσκεπάσματα σε ενδεδειγμένη ποσότητα προβλέπονται για κάθε κρατούμενο. Όλοι οι χώροι κράτησης φωτίζονται και αερίζονται επαρκώς και η περίμετρος όλων των κελιών διαθέτει ανακλινόμενα παράθυρα. Στον ίδιο αυτό χώρο βρίσκονται τα γραφεία του προσωπικού που εργάζεται εκεί καθημερινά. Ως προς τις εγκαταστάσεις υγιεινής που χρησιμοποιούν οι κρατούμενοι, αυτές δε διαφέρουν σε τίποτα από εκείνες που

χρησιμοποιούν οι αστυνομικοί υπάλληλοι στο κτίριο. Η καθαριότητά τους όπως και εκείνη των κελιών εξασφαλίζεται από μία ιδιωτική εταιρία όλες τις ημέρες εκτός Κυριακής.

31. Σε ό,τι αφορά τη σίτιση των κρατουμένων, η Κυβέρνηση επιβεβαιώνει ότι λαμβάνουν ένα ποσό 5,87 ημερησίως και επισημαίνει ότι έχουν τη δυνατότητα να παραγγέλνουν φαγητό είτε από την καντίνα του κτιρίου της Αστυνομικής Διεύθυνσης ή από τα εστιατόρια που δίνουν φαγητό για έξω. Προσθέτει ότι τα κελιά της Αστυνομικής Διεύθυνσης δε διαθέτουν ούτε τηλεοράσεις ούτε ραδιόφωνα διότι έχουν σχεδιασθεί για προφυλάκιση ή κράτηση βραχείας διάρκειας, και ότι δεν υπάρχει χώρος για προαυλισμό ή σωματική άσκηση. Τέλος, η Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι ο προσφεύγων ουδέποτε ανέφερε ότι είχε προβλήματα υγείας και, ειδικότερα, δεν ανέφερε ότι υπέφερε από χρόνιο άσθμα στις προσφυγές που άσκησε στις 28 Σεπτεμβρίου 2006 και 24 Ιουλίου 2007 ενώπιον των δικαστικών συμβουλίων και στην αίτηση που κατέθεσε στον εισαγγελέα στις 14 Δεκεμβρίου 2006.

32. Ο προσφεύγων υποστηρίζει ότι η φυλάκισή του στα αστυνομικά κρατητήρια, τα οποία είναι σχεδιασμένα για κράτηση βραχείας διάρκειας, συνιστά αφ'εαυτής παραβίαση του άρθρου 3 της Σύμβασης, και ότι η Κυβέρνηση, η οποία είναι υπεύθυνη για τη συμμόρφωση των χώρων κράτησης με τους διεθνείς κανόνες και η οποία ενημερώθηκε για την απαράδεκτη κατάσταση των κελιών στην Αστυνομική Διεύθυνση, δεν έκανε τίποτα για να βελτιώσει την κατάσταση. Επιπλέον, ο προσφεύγων τοποθετήθηκε σε ένα κελί για καπνιστές ενώ έπασχε από χρόνιο άσθμα.

33. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι το άρθρο 3 της Σύμβασης καθιερώνει μία από τις πλέον θεμελιώδεις αξίες των δημοκρατικών κοινωνιών. Απαγορεύει με απόλυτους όρους τα βασανιστήρια και την απάνθρωπη ή εξευτελιστική μεταχείριση ή ποινή, όποιες και αν είναι οι συνθήκες και οι πράξεις του θύματος (βλέπε, για παράδειγμα, *Labita κατά Ιταλίας* [GC], αριθ. 26772/95, § 119, CEDH 2000-IV)

34. Για να εμπίπτει στο πεδίο του άρθρου 3, μία κακομεταχείριση πρέπει να είναι ενός ελάχιστου βαθμού σοβαρότητας. Η εκτίμηση του ελάχιστου αυτού είναι σχετική. Εξαρτάται από το σύνολο των δεδομένων της υπόθεσης, ιδίως από τη διάρκεια της μεταχείρισης και από τις σωματικές ή πνευματικές επιπτώσεις της, όπως και, ενίοτε, από το φύλο, την ηλικία και την κατάσταση της υγείας του θύματος (βλέπε, μεταξύ άλλων αποφάσεων, *Van der Ven κατά Ολλανδίας*, αριθ. 50901/99, § 47, CEDH 2003-II). Το Δικαστήριο έχει κρίνει έτσι «απάνθρωπη» μία μεταχείριση

για τον λόγο ιδίως ότι εφαρμόστηκε με πρόθεση για πολλές ώρες και ότι προκάλεσε είτε σωματικές βλάβες ή έντονη σωματική ή ψυχική οδύνη. Έχει κρίνει επιπλέον ότι μία μεταχείριση ήταν «εξευτελιστική» εφόσον από τη φύση της δημιουργούσε στα θύματα αισθήματα φοβίας, αγωνίας και κατωτερότητας ικανά να τα ταπεινώσουν και να τα εξευτελίσουν (βλέπε *Kudla κατά Πολωνίας* [GC], αριθ. 30210/96, § 92, CEDH 2000-XI).

35. Τα στερητικά της ελευθερίας μέτρα συνοδεύονται αναπόφευκτα από ταλαιπωρία και ταπείνωση. Αν και πρόκειται για μία αναπόδραστη πραγματική κατάσταση, η οποία, ως τέτοια και αφ'εαυτής, δεν επιφέρει παραβίαση του άρθρου 3, η διάταξη αυτή επιβάλλει εν τούτοις στο Κράτος να εξασφαλίσει το να κρατείται οποιοδήποτε στερηθέν της ελευθερίας του άτομο υπό συνθήκες συμβατές με τον σεβασμό της ανθρώπινης αξιοπρέπειας, οι τρόποι εκτέλεσης των μέτρων να μην το υποβάλλουν σε αγωνία ή δοκιμασία εντάσεως η οποία υπερβαίνει το αναπόφευκτο επίπεδο πόνου το οποίο συνεπάγεται ένα τέτοιο μέτρο και, λαμβανομένων υπόψη των πρακτικών απαιτήσεων της φυλάκισης, να διασφαλίζονται κατά τρόπο επαρκή η υγεία και η καλή κατάστασή του (πιο πάνω αναφερόμενη απόφαση *Kudla*, §§ 92-94, και *Ramirez Sanchez κατά Γαλλίας* [GC], αριθ. 59450/00, § 119, CEDH 2006-...).

36. Εν προκειμένω, το Δικαστήριο σημειώνει ότι ο προσφεύγων κρατήθηκε στα κρατητήρια της Αστυνομικής Διεύθυνσης Θεσσαλονίκης για τρεις μήνες και οκτώ ημέρες, από τις 26 Σεπτεμβρίου 2006 έως τις 3 Ιανουαρίου 2007. Ωστόσο, κατά την περίοδο αυτή, δεν μπόρεσε να βγει σε ανοικτό χώρο ή να επιδοθεί σε οποιαδήποτε σωματική άσκηση, λόγω απουσίας χώρου για τον σκοπό αυτό. Στερήθηκε οποιαδήποτε επαφή με τον έξω κόσμο, καθώς δε διέθετε ούτε τηλεόραση ούτε ραδιόφωνο. Το Δικαστήριο θεωρεί ότι η ίδια η μη δυνατότητα προαυλισμού ή άσκησης σε εξωτερικό χώρο μπορούσε να γεννήσει στον προσφεύγοντα αισθήματα απομόνωσης από τον έξω κόσμο με πιθανώς αρνητικές συνέπειες για την σωματική και ψυχική ευεξία του.

37. Επιπλέον, το Δικαστήριο αμφισβητεί εντόνως ότι το ποσό που διδόταν στον προσφεύγοντα ήταν αρκετό για να εγγυηθεί μία σίτιση σύμφωνη με τις απαιτήσεις της CPT, ήτοι τουλάχιστον ένα πλήρες γεύμα ημερησίως (πιο πάνω παράγραφος 25). Πρέπει να σημειωθεί ότι η καταβολή στους κρατούμενους ενός συγκεκριμένου ποσού για την κάλυψη των διατροφικών αναγκών τους δεν μπορεί να θεωρηθεί αφ'εαυτού αντίθετο προς το άρθρο 3, όταν πρόκειται για μία κράτηση πολύ μικρής διάρκειας. Εν τούτοις, σε περίπτωση κράτησης μεγαλύτερης διάρκειας, όπως

εκείνη του προσφεύγοντος, οι αρμόδιες αρχές πρέπει να εγγυώνται έναν ισορροπημένο προγραμματισμό γευμάτων, ενδεχομένως με τη δημιουργία μίας εσωτερικής δομής για τη σίτιση των κρατουμένων. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει στο σημείο αυτό ότι η CPT αναφέρεται ρητά στην έκθεσή της του 2008 στην ανάγκη διασφάλισης για τα άτομα που κρατούνται και βρίσκονται σε μία κατάσταση παρόμοια με εκείνη του προσφεύγοντος, ενός μαγειρεμένου γεύματος –κατά προτίμηση ζεστού- τουλάχιστον μία φορά την ημέρα.

38. Τέλος, το Δικαστήριο σημειώνει ότι ο προσφεύγων δεν διευκρινίζει στις παρατηρήσεις του εάν κατά την κράτησή του οι αρχές παρέλειψαν να λάβουν υπόψη το χρόνιο άσθμα του και να τον μεταφέρουν σε ένα κελί για μη καπνιστές. Λαμβάνει υπόψη ως προς τούτο το επιχείρημα της Κυβέρνησης, το οποίο ο ενδιαφερόμενος δεν αντικρούει, βάσει του οποίου στις προσφυγές που άσκησε στις 28 Σεπτεμβρίου 2006 και στις 24 Ιουλίου 2007 ενώπιον των δικαστικών συμβουλίων και στην αίτηση που κατέθεσε στον εισαγγελέα στις 14 Δεκεμβρίου 2006, ο προσφεύγων ουδέποτε ανέφερε προβλήματα υγείας και, ειδικότερα, δε δήλωσε ότι έπασχε από χρόνιο άσθμα. Το Δικαστήριο δε θα εξετάσει επομένως το ζήτημα αυτό υπό το πρίσμα του άρθρου 3.

39. Σε γενικές γραμμές, το Δικαστήριο θεωρεί ότι οι ελλείψεις ως προς τις δραστηριότητες σε εξωτερικό χώρο και τη σίτιση του προσφεύγοντος απορρέουν από το γεγονός ότι τα κρατητήρια της αστυνομίας Θεσσαλονίκης δεν αποτελούσαν ενδεδειγμένους χώρους για την μορφή της κράτησης που υπέστη (βλέπε ομοίως τις πιο πάνω παραγράφους 23, 24, 26 και 27). Από την ίδια τη φύση τους, επρόκειτο για χώρους προορισμένους να δέχονται υπόδικους για πολύ μικρή διάρκεια. Συνεπώς, δεν ήταν καθόλου προσαρμοσμένα στις ανάγκες μίας κράτησης πλέον των τριών μηνών (βλέπε *Kaja κατά Ελλάδας*, αριθ. 32927/03, § 49, 27 Ιουλίου 2006).

40. Λαμβανομένων υπόψη των ανωτέρω, το Δικαστήριο εκτιμά ότι οι συνθήκες κράτησης του προσφεύγοντος στην Αστυνομική Διεύθυνση Θεσσαλονίκης, και ειδικότερα των λιγοστών πόρων που είχε στη διάθεσή του για να σιτιστεί και την απουσία χώρου όπου θα μπορούσε να ασκείται, σε συνδυασμό με το μάκρος της κράτησής του σε τέτοιες συνθήκες, αναλύονται σε απάνθρωπη και εξευτελιστική μεταχείριση αντίθετη προς το άρθρο 3.

41. Συνεπώς, υπήρξε παραβίαση του άρθρου 3 της Σύμβασης.

II. ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΠΙΚΑΛΟΥΜΕΝΗΣ ΠΑΡΑΒΙΑΣΗΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 5 § 1 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

42. Ο προσφεύγων παραπονείται για τον παράνομο χαρακτήρα της θέσης του υπό προσωρινή κράτηση. Επικαλείται το άρθρο 5 § 1 της Σύμβασης, το οποίο έχει ως εξής:

«Παν πρόσωπον έχει δικαίωμα εις την ελευθερίαν και την ασφάλειαν. Ουδείς επιτρέπεται να στερηθή της ελευθερίας του ειμή εις τας ακόλουθως περιπτώσεις και συμφώνως προς την νόμιμον διαδικασίαν:

γ) εάν συνελήφθη και κρατήται όπως οδηγηθεί ενώπιον της αρμοδίας δικαστικής αρχής εις την περίπτωσιν ευλόγου υπονοίας ότι διέπραξεν αδίκημα, ή υπάρχουν λογικά δεδομένα προς παραδοχήν της ανάγκης όπως ούτος εμποδισθή από του να διαπράξῃ αδίκημα ή δραπετεύσῃ μετά την διάπραξιν τούτου.»

43. Η Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι η κράτηση του προσφεύγοντος ήταν σύμφωνη προς την ισχύουσα νομοθεσία και ιδίως προς το άρθρο 282 § 3 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας. Υποστηρίζει ότι από την απόφαση θέσης του προσφεύγοντος υπό προσωρινή κράτησης της 25 Σεπτεμβρίου 2006 προκύπτει ότι υπήρχαν σοβαρές ενδείξεις για την ενοχή του οι οποίες, σε συνδυασμό με μία σειρά άλλων παραγόντων, οδήγησαν τις αρχές να κρίνουν ότι αν αποφυλακιζόταν ήταν άκρως πιθανό ότι θα διέπραττε νέα αδικήματα.

44. Ο προσφεύγων δε διατύπωσε παρατηρήσεις ως προς τούτο.

Επί του παραδεκτού

45. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι οι όροι «κανονικώς» και «συμφώνως προς την νόμιμον διαδικασίαν» οι οποίοι περιλαμβάνονται στο άρθρο 5 § 1 της Σύμβασης παραπέμπουν κατ' ουσίαν στην εθνική νομοθεσία και καθιερώνουν την υποχρέωση να τηρούνται τόσο οι ουσιαστικοί όσο και δικονομικοί κανόνες. Η Σύμβαση απαιτεί επιπλέον οποιαδήποτε στέρηση της ελευθερίας να είναι σύμφωνη προς τον σκοπό του άρθρου 5, που είναι να προστατεύει το άτομο από οποιαδήποτε αυθαιρεσία (βλέπε,

μεταξύ πολλών άλλων αποφάσεων, *Douiyeb κατά Ολλανδίας* [GC], αριθ. 31464/96, 4 Αυγούστου 1999, *Mohd κατά Ελλάδας*, αριθ. 11919/03, 27 Απριλίου 2006).

46. Το Δικαστήριο σημειώνει ότι ο ανακριτής διέταξε τη θέση του προσφεύγοντος υπό κράτηση λόγω της «μεγάλης πιθανότητας υποτροπής», στοιχείο που προέκυπτε από «τα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της επίδικης πράξης, ιδίως από το γεγονός ότι η ναρκωτική ουσία είχε πωληθεί προς κατανάλωση σε έναν ανήλικο, την έλλειψη ηθικής συστολής και τον ποταπό χαρακτήρα των λόγων (παράνομο όφελος από την πώληση ναρκωτικών ουσιών)». Ωστόσο, το άρθρο 282 § 3 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας προβλέπει ότι η θέση ενός ατόμου υπό προσωρινή κράτηση μπορεί να επιβληθεί, μεταξύ άλλων, «αν κρίνεται αιτιολογημένα ότι αν αφεθεί ελεύθερος είναι πολύ πιθανό όπως προκύπτει από ειδικά μνημονευόμενα περιστατικά της προηγούμενης ζωής του ή από τα συγκεκριμένα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της πράξης για την οποία κατηγορείται, να διαπράξει και άλλα εγκλήματα». Κατά την άποψη του Δικαστηρίου, ακόμα κι αν οι λόγοι οι ελκόμενοι από «την έλλειψη ηθικής συστολής» και «τον ποταπό χαρακτήρα των λόγων» του παράνομου οφέλους μοιάζουν αόριστοι και ακόμα κι αν ο προσφεύγων δεν είχε προηγούμενο πώλησης ναρκωτικών ουσιών, δεν μπορούν να κατηγορηθούν οι αρχές επειδή έκριναν, εντός του πλαισίου της διακριτικής ευχέρειάς τους, ότι η προσωρινή κράτηση του ενδιαφερομένου ήταν επιβεβλημένη κατόπιν της σύλληψής του τον Σεπτέμβριο του 2006.

47. Έπεται ότι αυτό το τμήμα της προσφυγής είναι προδήλως αβάσιμο και πρέπει να απορριφθεί κατ'εφαρμογή του άρθρου 35 §§ 3 και 4 της Σύμβασης.

III. ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΠΙΚΑΛΟΥΜΕΝΗΣ ΠΑΡΑΒΙΑΣΗΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 5 § 3 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

48. Ο προσφεύγων καταγγέλλει την ανεπάρκεια της αιτιολογίας του εντάλματος θέσης υπό προσωρινή κράτηση και των αποφάσεων των συμβουλίων πλημμελειοδικών και εφετών Θεσσαλονίκης. Επικαλείται το άρθρο 5 § 3 της Σύμβασης, το οποίο έχει ως εξής:

«Παν πρόσωπον συλληφθέν ή κρατηθέν, υπό τας προβλεπόμενας εν παραγράφω 1γ του παρόντος άρθρου συνθήκας οφείλει να παραπεμφθή συντόμως ενώπιον δικαστού ή ετέρου δικαστικού λειτουργού νομίμως

εντεταλμένου όπως εκτελή δικαστικά καθήκοντα, έχει δε το δικαίωμα να δικασθή εντός λογικής προθεσμίας ή απολυθή κατά τη διαδικασία. Η απόλυσις δύναται να εξαρτηθή από εγγύησιν εξασφαλίζουσιν την παράστασιν του ενδιαφερομένου εις την δικάσιμον.»

A. Επί του παραδεκτού

49. Το Δικαστήριο διαπιστώνει ότι η αιτίαση αυτή δεν είναι προδήλως αβάσιμη με την έννοια του άρθρου 35 § 3 της Σύμβασης και δεν προσκρούει σε κανέναν άλλο λόγο απαραδέκτου. Πρέπει επομένως να κηρυχθεί παραδεκτή.

B. Επί της ουσίας

50. Η Κυβέρνηση υποστηρίζει ότι η αιτιολογία του εντάλματος θέσης υπό προσωρινή κράτηση και των μετέπειτα αποφάσεων των συμβουλίων πλημμελειοδικών και εφετών Θεσσαλονίκης ήταν προσήκουσα και επαρκής ως προς το άρθρο 5 § 3. Υπογραμμίζει ειδικότερα ότι ο ανακριτής όπως και το δικαστικό συμβούλιο στηρίχθηκαν όχι μόνο στην ύπαρξη σοβαρών ενδείξεων ενοχής αλλά και στα ιδιαίτερα χαρακτηριστικά της πράξης, ιδίως στη φύση και το αντικείμενό της καθώς και στις περιστάσεις υπό τις οποίες διαπράχθηκε. Έτσι, τα αρμόδια δικαστικά όργανα αναφέρθηκαν στο ιδιαίτερο πλαίσιο της τέλεσης του αδικήματος και ιδίως στο νεαρό της ηλικίας των ατόμων στα οποία ο προσφεύγων προσπάθησε να πωλήσει τις ναρκωτικές ουσίες. Το ζήτημα της αντικατάστασης της προσωρινής κράτησης με μέτρα ελέγχου είχε εξετασθεί αλλά ο κίνδυνος υποτροπής είχε κριθεί καθοριστικός.

51. Ο προσφεύγων υποστηρίζει ότι παρέμεινε υπό κράτηση για έντεκα μήνες περίπου χωρίς επαρκή λόγο και κατά παράβαση του άρθρου 282 του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας, βάσει του οποίου η κράτηση αποτελεί ένα εξαιρετικό μέτρο, και ότι οι αρχές όφειλαν να εξετάσουν την αποτελεσματικότητα άλλων μέτρων, όπως η καταβολή εγγύησης, πριν επιβάλουν την κράτηση.

52. Το Δικαστήριο υπενθυμίζει ότι το άρθρο 5 της Σύμβασης καθιερώνει ένα θεμελιώδες δικαίωμα του ανθρώπου: την προστασία του ατόμου κατά των αυθαίρετων παραβιάσεων της ελευθερίας του από το Κράτος (*Bozano κατά Γαλλίας*, 18 Δεκεμβρίου 1986, § 54, série A no. 111). Η ίδια η ουσία της παραγράφου 3 της διάταξης αυτής είναι το δικαίωμα να παραμένει κάποιος ελεύθερος εν αναμονή της

ποινικής δίκης. Το άρθρο 5 § 3 δεν μπορεί να ερμηνευθεί ότι δίδει στις δικαστικές αρχές μία επιλογή ανάμεσα στην παραπομπή σε δίκη εντός εύλογης προθεσμίας και στην προσωρινή απόλυση, ακόμα και αν αυτή εξαρτάται από εγγυήσεις. Σκοπός του είναι ουσιαστικά να επιβάλει την προσωρινή απόλυση από τη στιγμή που η διατήρηση της κράτησης παύει να είναι εύλογη (*Lelièvre κατά Βελγίου*, αριθ. 11287/03, 8 Νοεμβρίου 2007, § 97). Από την άποψη αυτή το Δικαστήριο θεωρεί ότι όταν καλούνται να αποφανθούν ως προς τον εύλογο χαρακτήρα της κράτησης σύμφωνα με το άρθρο 5 § 1 γ), οι αρμόδιες αρχές έχουν την υποχρέωση να αναζητήσουν αν δεν υπάρχουν εναλλακτικά μέτρα αντί της εξακολούθησης της κράτησης (*Khudoyorov κατά Ρωσίας*, αρ. 6847/02, § 183, CEDH 2005-X).

53. Εν προκειμένω, το Δικαστήριο σημειώνει ότι στις αποφάσεις τους αριθ. 1022/2006 και 313/2007, τα αρμόδια δικαστικά συμβούλια επανέλαβαν, εκ των πραγμάτων, τους λόγους που είχε ήδη δεχθεί ο ανακριτής για να διατάξει τη θέση υπό προσωρινή κράτηση, υπογραμμίζοντας συγχρόνως τον κίνδυνο υποτροπής του προσφεύγοντος, δεδομένων των περιστατικών που του καταλογίζονταν. Το Δικαστήριο δεν έχει λόγους να αμφισβητήσει την ύπαρξη εύλογων υπονοιών ότι ο προσφεύγων διέπραξε τις ποινικά επιλήψιμες πράξεις. Εν τούτοις, μετά από κάποιο χρόνο, αυτή η *sine qua non* προϋπόθεση της νομιμότητας της διατήρησης της κράτησης δεν είναι πλέον αρκετή και το Δικαστήριο πρέπει τότε να τεκμηριώσει εάν οι άλλοι λόγοι που υιοθέτησαν οι δικαστικές αρχές συνεχίζουν να νομιμοποιούν τη στέρηση της ελευθερίας (*I.A. κατά Γαλλίας*, 23 Σεπτεμβρίου 1998, § 102, *Recueil des arrêts et décisions* 1998-VII).

54. Το Δικαστήριο παρατηρεί ότι η απόφαση αριθ. 1022/2006 εκδόθηκε από το Συμβούλιο Πλημμελειοδικών Θεσσαλονίκης στις 9 Νοεμβρίου 2006, ήτοι λιγότερο από ενάμισι μήνα μετά τη θέση του προσφεύγοντος υπό προσωρινή κράτηση. Δεδομένου αυτού του μικρού διαστήματος, το Δικαστήριο εκτιμά ότι η επανάληψη των λόγων που είχε ήδη δεχθεί ο ανακριτής ήταν επαρκής για να αιτιολογήσει τη διατήρηση του προσφεύγοντος υπό προσωρινή κράτηση.

55. Όσον αφορά την απόφαση αριθ. 313/2007, αυτή λήφθηκε από το Συμβούλιο Εφετών στις 16 Μαρτίου 2007, ήτοι έξι μήνες περίπου μετά από τη θέση του προσφεύγοντος υπό προσωρινή κράτηση. Ωστόσο, ακόμα κι αν υποθεθεί ότι ο κίνδυνος υποτροπής υφίστατο ακόμη, το Δικαστήριο διαπιστώνει ότι το αρμόδιο δικαστήριο δεν εξέτασε πρακτικά τη δυνατότητα να αντικαταστήσει την προσωρινή κράτηση με ένα λιγότερο αυστηρό μέτρο, όπως η καταβολή εγγύησης, ενώ ο

προσφεύγων κατηγορείτο ότι είχε πωλήσει «ελαφριά» ναρκωτικά, ήτοι ινδική κάνναβη, σε μικρή ποσότητα.

56. Επιπλέον, στην απόφασή του αριθ. 313/2007, την οποία έλαβε αυτεπάγγελα δυνάμει του άρθρου 287 § 1 β) του Κώδικα Ποινικής Δικονομίας, το Συμβούλιο Εφετών στηρίχθηκε, προκειμένου να παρατείνει την προσωρινή κράτηση, επί των περιστάσεων της τέλεσης της επίδικης πράξης, ήτοι το γεγονός ότι τα ναρκωτικά είχαν πωληθεί σε έναν ανήλικο μαθητή με σκοπό να εθιστεί αυτός στην κατανάλωση τέτοιων ουσιών και να υπάρξει οικονομικό όφελος, επί της έντασης του δόλου, του διωκόμενου σκοπού από τον προσφεύγοντα και εν γένει την προσωπικότητά του. Λαμβανομένων υπόψη των συλλογισμών αυτών, έκρινε ότι ο ενδιαφερόμενος ήταν πολύ πιθανόν ότι θα διέπραττε και άλλα αδικήματα αν αποφυλακίζόταν, δεδομένων των προηγούμενων περιστατικών της ζωής του και των ιδιαίτερων χαρακτηριστικών της πράξης για την οποία κατηγορείτο.

57. Επιπλέον, στην απόφασή του αριθ. 976/2007 της 10 Αυγούστου 2007 που έθετε τέλος στην κράτηση του προσφεύγοντος, το ίδιο συμβούλιο επεσήμανε ότι αυτός ουδέποτε είχε ερημοδικήσει ούτε είχε καταδικασθεί για μη τήρηση της υπό περιορισμό διαμονής και ότι είχε γνωστή διαμονή στη Θεσσαλονίκη, όπου είχε δημιουργήσει, πριν τη σύλληψή του, μία εμπορική επιχείρηση. Στη βάση αυτών των στοιχείων, συμπέρανε ότι δεν ήταν ύποπτος φυγής ή διάπραξης άλλων αδικημάτων σε περίπτωση απελευθέρωσής του. Το Δικαστήριο δεν μπορεί να μην επισημάνει μία αντίφαση στην αιτιολογία αυτών των δύο τελευταίων αποφάσεων, οι οποίες εκδόθηκαν εντός ενός σχετικά σύντομου διαστήματος. Δε διακρίνει, ιδίως, τον λόγο γιατί τα στοιχεία που λήφθηκαν υπόψη στην απόφαση της 10 Αυγούστου 2007 και επέτρεψαν την αποφυλάκιση του προσφεύγοντος δεν μπορούσαν να αιτιολογήσουν το ίδιο μέτρο λιγότερους από έξι μήνες νωρίτερα, στις 16 Μαρτίου 2007, όταν το δικαστικό συμβούλιο αρνήθηκε να εξετάσει την πιθανότητα εναλλακτικής αντί της κράτησης. Κατά την ημερομηνία αυτή, πράγματι, η πλειονότητα των στοιχείων αυτών, και ειδικότερα η γνωστή διαμονή καθώς και το λευκό ποινικό παρελθόν του ενδιαφερόμενου, ήταν ήδη εφαρμοστέα και είχαν ήδη προβληθεί από εκείνον ενώπιον του αρμόδιου δικαστηρίου. Υπάρχει μία παράλειψη που οδηγεί στον συλλογισμό ότι το δικαστικό συμβούλιο χρησιμοποίησε, προκειμένου να αιτιολογήσει την απόφασή του της 16 Μαρτίου 2007, μάλλον στερεότυπες φράσεις και περιορίστηκε στο να επαναλάβει με γενικό και αφηρημένο τρόπο στοιχεία που είχαν ήδη αναφερθεί στην απόφαση αριθ. 1022/2006 (βλέπε *Clooth κατά Βελγίου*, 12 Δεκεμβρίου 1991, § 44,

serie A no. 225). Υπό αυτές τις συνθήκες, τα επιχειρήματα προς στήριξη της εν λόγω απόφασης δεν μοιάζουν προσήκοντα και επαρκή ως προς το άρθρο 5 § 3. Το γεγονός ότι, υπό τις συνθήκες της υπόθεσης, ο προσφεύγων τελικά αφέθηκε ελεύθερος μετά από δέκα μήνες και δεκαπέντε ημέρες κράτησης – περίοδο που η Κυβέρνηση φαίνεται να θεωρεί εύλογη – δεν αλλάζει τίποτα.

58. Συνεπώς, το Δικαστήριο καταλήγει στην παραβίαση του άρθρου 5 § 3 της Σύμβασης.

IV. ΕΠΙ ΤΩΝ ΛΟΙΠΩΝ ΕΠΙΚΑΛΟΥΜΕΝΩΝ ΠΑΡΑΒΙΑΣΕΩΝ ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

59. Επικαλούμενος τα άρθρα 5 § 4, 6 και 13 της Σύμβασης, ο προσφεύγων υποστηρίζει ότι λόγω της πρακτικής των δικαστικών συμβουλίων η οποία συνίσταται στην περιληπτική εξέταση των αιτήσεων απόλυσης, χωρίς να εμβαθύνουν στις ιδιαίτερες συνθήκες κάθε υπόθεσης, οποιαδήποτε προσφυγή για την απόλυσή του ήταν *ab initio* προορισμένη να αποτύχει.

60. Το Δικαστήριο σημειώνει ότι η αιτίαση αυτή είναι αόριστη, στο μέτρο που ο προσφεύγων δεν προσφέρει κανένα νομολογιακό παράδειγμα ικανό να ενισχύσει τον ισχυρισμό του και το οποίο να μοιάζει με μία *action popularis*.

61. Έπεται ότι αυτό το τμήμα της προσφυγής είναι προδήλως αβάσιμο και πρέπει να απορριφθεί κατ'εφαρμογή του άρθρου 35 §§ 3 και 4 της Σύμβασης.

V. ΕΠΙ ΤΗΣ ΕΦΑΡΜΟΓΗΣ ΤΟΥ ΑΡΘΡΟΥ 41 ΤΗΣ ΣΥΜΒΑΣΗΣ

62. Σύμφωνα με το άρθρο 41 της Σύμβασης,

«Εάν το Δικαστήριο κρίνει ότι υπήρξε παραβίαση της Σύμβασης ή των Πρωτοκόλλων της και εάν το εσωτερικό δίκαιο του Υψηλού Συμβαλλομένου Μέρους επιτρέπει την ατελή μόνον επανόρθωση των συνεπειών της παραβίασης αυτής, το Δικαστήριο επιδικάζει στον ζημιωθέντα διάδικο, εφόσον συντρέχει λόγος, μία δίκαιη ικανοποίηση.»

A. Ζημία

63. Ο προσφεύγων αξιώνει 15.000 ευρώ για ηθική βλάβη.

64. Η Κυβέρνηση εκτιμά ότι η αξίωση αυτή είναι αβάσιμη, αναιτιολόγητη και υπερβολική.

65. Το Δικαστήριο εκτιμά ότι ο προσφεύγων υπέστη μία βέβαιη ηθική βλάβη. Αποφαινόμενο κατά δίκαιη κρίση, σύμφωνα με τις επιταγές του άρθρου 41 της Σύμβασης, του επιδικάζει 4.000 ευρώ για την αιτία αυτή, πλέον οποιουδήποτε ποσού μπορεί να οφείλεται ως φόρος.

Β. Έξοδα και δικαστική δαπάνη

66. Για τις αμοιβές των δύο δικηγόρων ενώπιον του Δικαστηρίου, ο προσφεύγων ζητεί 3.000 ευρώ, προσκομίζοντας τιμολόγια.

67. Η Κυβέρνηση καλεί το Δικαστήριο να επιδικάσει, ενδεχομένως, ένα ποσό που να μην υπερβαίνει εκείνα που συνήθως επιδικάζει σε παρόμοιες περιπτώσεις.

68. Κατά την πάγια νομολογία του Δικαστηρίου, η επιδίκαση εξόδων και δικαστικής δαπάνης στη βάση του άρθρου 41 προϋποθέτει την απόδειξη της πραγματικότητας, της αναγκαιότητάς τους και, επιπλέον, του εύλογου χαρακτήρα του ύψους τους (*Ιατρίδης κατά Ελλάδας* (δίκαιη ικανοποίηση) [GC], no. 31107/96, § 54, CEDH 2000-XI).

69. Εν προκειμένω, το Δικαστήριο παρατηρεί ότι οι αξιώσεις του προσφεύγοντος για έξοδα και δικαστική δαπάνη συνοδεύονται από τα αναγκαία δικαιολογητικά και είναι εύλογες. Πρέπει συνεπώς να κάνει δεκτό το αίτημά του στο σύνολό του και να του επιδικάσει 3.000 ευρώ για την αιτία αυτή, πλέον οποιουδήποτε ποσού μπορεί να οφείλεται από εκείνον ως φόρος.

Γ. Τόκοι υπερημερίας

70. Το Δικαστήριο κρίνει προσήκον να βασίσει το επιτόκιο των τόκων υπερημερίας στο επιτόκιο δανεισμού της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας προσαυξημένο κατά τρεις εκατοστιαίες μονάδες.

ΓΙΑ ΤΟΥΣ ΛΟΓΟΥΣ ΑΥΤΟΥΣ, ΤΟ ΔΙΚΑΣΤΗΡΙΟ, ΟΜΟΦΩΝΑ,

1. *Κηρύσσει* την προσφυγή παραδεκτή ως προς τις αιτιάσεις τις ελκόμενες από τα άρθρα 3 και 5 § 3 της Σύμβασης και απαράδεκτη κατά τα λοιπά.

2. *Αποφαίνεται* ότι υπήρξε παραβίαση του άρθρου 3 της Σύμβασης.

3. *Αποφαίνεται* ότι υπήρξε παραβίαση του άρθρου 5 § 3 της Σύμβασης.

4. *Αποφαίνεται*

α) ότι το εναγόμενο Κράτος οφείλει να καταβάλει στον προσφεύγοντα, μέσα σε τρεις μήνες από την ημέρα κατά την οποία η απόφαση θα καταστεί τελεσίδικη σύμφωνα με το άρθρο 44 § 2 της Σύμβασης, τα ακόλουθα ποσά:

i. 4.000 (τέσσερις χιλιάδες) ευρώ, πλέον οποιουδήποτε ποσού μπορεί να οφείλεται ως φόρος, για ηθική βλάβη,

ii) 3.000 (τρεις χιλιάδες) ευρώ, πλέον οποιουδήποτε ποσού μπορεί να οφείλεται ως φόρος από τον προσφεύγοντα, για έξοδα και δικαστική δαπάνη,

β) ότι, από τη λήξη της προθεσμίας αυτής και μέχρι την καταβολή, τα ποσά αυτά θα προσαυξηθούν με τόκους υπολογιζόμενους με επιτόκιο ίσο με το επιτόκιο δανεισμού της Ευρωπαϊκής Κεντρικής Τράπεζας, το οποίο θα ισχύει κατά την εν λόγω περίοδο, προσαυξημένο κατά τρεις εκατοστιαίες μονάδες.

5. *Απορρίπτει* το αίτημα δίκαιης ικανοποίησης κατά τα λοιπά.

Συντάχθηκε στη γαλλική γλώσσα και στη συνέχεια κοινοποιήθηκε εγγράφως στις 29 Οκτωβρίου 2009, κατ'εφαρμογή του άρθρου 77 §§ 2 και 3 του κανονισμού.

(υπογραφή)

Søren Nielsen

Γραμματέας

(υπογραφή)

Nina Vajić

Πρόεδρος

Ακριβής μετάφραση του συνημμένου

εγγράφου από τα γαλλικά.

Αθήνα, 4 Δεκεμβρίου 2009.

Ο μεταφραστής

Αλέξανδρος Πετροτσόπουλος